

Таран Я.А.*

МОЖЛИВОСТІ ВПЛИВУ ПРЕДСТАВНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА НА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ КРАЇНИ ПРОЖИВАННЯ

The issue deals with the problem of researching the Ukrainian Diaspora peculiar place through the context of national interests of Ukraine because nowadays there is the great potential of using Ukrainian Diaspora representatives for maintenance the more fruitful interrelations between our countries in political, economical and sociocultural spheres.

Актуальність даної проблеми на наш погляд зумовлюється наступними чинниками:

По перше – недостатнім ступенем дослідження проблематики української діаспори, що не дозволяє в повній мірі використовувати потенціал діаспори для ефективної реалізації зовнішньої політики нашої держави, спрямованої на покращення взаємовідносин з іншими країнами в різних сферах суспільного життя, підняття іміджу України у світі. Так, як діаспорні громади можуть стати як містком дружби і співробітництва, так і джерелом міжнаціонального та міждержавного протистояння.

По-друге, до цього спонукають загальноприйняті міжнародно-правові стандарти захисту прав людини, складовою яких є права національних меншин.

Переходячи, конкретно до Республіки Польща – актуальність обумовлена наявністю спільного кордону з Україною та збігом національних інтересів країн-сусідів у багатьох сферах, їхніми глибинними історичними та культурними зв'язками [1], а також тим, що в даній країні проживає автохтонна громада українців, яка за відомостями Об'єднання українців у Польщі (ОУП) є найбільшою серед країн Європейського союзу. (250- 500 тис. осіб) [2].

Автохтони (з грецької – місцевий) – корінні жителі країни чи місцевості [3], таким чином, це люди, що опинилися за межами національного ядра не в зв'язку з міграцією а внаслідок зміни кордонів.

В світі, внаслідок різних причин політичного економічного та соціального характеру набирають обертів потужні міграційні процеси. Згідно зі статистикою, протягом останніх 50 років чисельність міжнародних мігрантів збільшилася майже в тричі [4].

Переходячи на українські реалії – розпад СРСР і створення на його теренах нових незалежних держав викликав певне зацікавлення як української влади, провідних науковців так і пересічних громадян до українських спільнот, що опинилися в наслідок різних причин за межами України. Тому, останнім часом проблемам діаспор у країнах їхнього проживання приділяється значна увага. Тим більш, що згідно офіційної світової статистики кожен четвертий-п'ятий українець у світі проживає за межами своєї історичної батьківщини [5].

* ад'юнкт Воєнно-дипломатичної академії
Науковий керівник: к.війск.н. Щербак В.А.

Громадяни українського походження мешкають майже в 100 країнах і не всі з них проживають легально (заробітчани-мігранти в основній масі живуть нелегально і їх кількість становить від 3 до 7 млн. чоловік [6].

Саме тому, дослідження проблеми української діаспори посідає особливе місце в контексті забезпечення національних інтересів України. На сьогоднішній день українська діаспора в багатьох країнах світу зберегла себе як окрему самобутню спільноту і водночас інтегрувалась в місцеве суспільство, активно впливаючи на його розвиток.

Отже, за умов тісної взаємної співпраці українське зарубіжжя має стати для України вагомим фактором реалізації зовнішньої політики забезпечення позитивного міжнародного іміджу, економічної, культурної та інформаційної присутності в геополітично важливих регіонах розвитку економічних, культурних та інших зв'язків із зарубіжними країнами, сприяння розв'язанню внутрішніх проблем за рахунок залучення потенціалу українського зарубіжжя.

Найбільша допомога діаспорі – це не тільки матеріальна, скільки моральна та політична її підтримка, передовсім шляхом визначення проблем зарубіжних українців як одного з пріоритетів зовнішньої політики нашої держави.

Водночас діаспора – це посол нашої Батьківщини в країнах поселення українців. Зарубіжні українці є носіями знань про Україну. Вони внесли і вносять вагомий вклад у загальний розвиток культури, науки, мистецтва, літератури українського народу.

Українські діаспорні організації – це сотні додаткових громадських посольств, які представляють та відстоюють інтереси України за кордоном.

Стосовно Республіки Польща – дана держава першою в світі визнала державну незалежність України – 2 грудня 1991 року і 4 січня 1992 року між Україною і Польщею були встановлені дипломатичні відносини, 18 травня 1992 року підписано міждержавний українсько-польський Договір про добросусідство, дружні відносини і співробітництво [7], а підписана Президентами України і Польщі Леонідом Кучмою і Александром Квасневським 21 травня 1997 року в м. Києві Спільна заява «До порозуміння і єднання», яка проголошує «утвердження ідеї українсько-польського порозуміння і єднання» стала першою сходиною до налагодження українсько-польських взаємин [8].

Українці в Польщі опинилися у різні часи та за різних обставин. Але, разом з еміграційними процесами, які умовно розрізняють на чотири хвилі масового переселення українців за кордон, у Польщі створилася, внаслідок зміни кордонів автохтонна громада.

Інтерес до української спільноти в Польщі найбільш проявився наприкінці 80-х – початку 90-х років, коли виникли нові можливості для діяльності та розвитку національних меншин.

Так, під час перших напівдемократичних виборів у Польщі в червні 1989-го депутатом Сейму став українець – професор Володимир Мокрий з Кракова, кандидат від «Солідарності», багатолітній активіст антикомуністичної опозиції. Володимира Мокрого підтримали не лише українці, але й поляки, саме він посприяв до того, що Сенат прийняв заяву щодо депортації українців 1947-року. Загалом йому вдалося винести українське питання на парламентський рівень [9].

Під час виборів 1993-го року від Демократичної унії депутатом став Мирослав Чех, який був депутатом Сейму двох скликань до 2001-го року. Неодноразово шляхом депутатських звернень, пропозицій та заяв він намагався впливати на покращання ситуації українців у Польщі та розвиток двосторонніх українсько-польських стосунків на державному рівні [9].

На польських виборах у Сейм, що відбулися 21 жовтня 2007 року, балотувалося кілька українців, і депутатом став Мирон Сич. Нині він обіймає посади заступника голови пар-

ламентської Комісії з питань національних та етнічних меншин, а також заступника голови польсько-української та польсько-російської груп Сейму [10].

Ці вибори показали, що українці спроможні брати участь у демократичних процесах, та у керуванні державою, громадянами якої вони є. Адже на кожних, особливо самоврядних виборах, вони обираються на різні пости.

Також останніми роками все більше українських викладачів за різними програмами викладають в ВНЗ Польщі. А прийнята Угода про співробітництво між Міністерством освіти і науки України та Міністром національної освіти Республіки Польща станом на 27 березня 2007 року дала новий поштовх до розширення працевлаштування українських викладачів та збільшення студентської аудиторії в ВНЗ Польщі, а також створення позитивних умов для здобуття освіти представникам національних меншин [11].

Також, серед польських українців є багато відомих діячів, які працюють у науково-культурній сфері, в галузях економіки, промисловості та сільського господарства.

Таким чином, можна стверджувати, що українці в Польщі становлять значну кількість осіб і займають відповідне місце в усіх сферах життєдіяльності даної країни.

Тому, на наш погляд, існує значний потенціал використання представників української діаспори для налагодження більш плідної співпраці між нашими державами в політичній, економічній і соціокультурній сферах життєдіяльності.

Проведення досліджень проблематики української діаспори передбачає розробку рекомендацій для налагодження більш щільних стосунків України з державами, де проживає значна чисельність українців, розробку нових програм співпраці з закордонними українцями, більш ефективного використання інтелектуального, політичного та економічного потенціалів української діаспори, в т.ч. й для посилення ролі України у світовому співтоваристві.

Список використаних джерел

1. [Електронний ресурс] – режим доступу до сайту: <http://www.mfa.gov.ua>.
2. Кирилич В.П. Українці в Польщі: проблема збереження етнонаціональної ідентичності як чинник українсько-польських відносин: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кан. пол. наук: спец. 23.00.04.
3. Євтух В.Б., Трошинський В.П., Попок А.А. Закордонне українство: [Навчальний посібник] – К: ВІК, 2005.
4. Кондратьєва Т.С. [Електронний ресурс] – режим доступу до сайту: <http://www.perspektivy.info>.
5. Трошинський В.П., Шевченко А.А. Українці у світі. – Київ, 1999. – 352 с.
6. Бевз Тетяна Сучасна українська діаспора: проблеми і перспективи. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. Ф. Кураса НАН України Збірник наукових праць К 2007, 34 випуск підсерія Курасівські читання 441ст.
7. [Електронний ресурс] – режим доступу до сайту: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.
8. Спільна заява Президентів України і Республіки Польща «До порозуміння і єднання» // Урядовий кур'єр. 1997.
9. Український журнал – 11/2007 Тернистий шлях українців до польського парламенту [Електронний ресурс] – режим доступу до сайту: <http://ukrzurnal.eu/ukr.archive.html/76/>.
10. [Електронний ресурс] – режим доступу до сайту: <http://www.gazeta.rv.ua/articles/view/2010-09-02/16579.html>.
11. [Електронний ресурс] – режим доступу до сайту: <http://www.uazakon.com/document/spart28/inx28304.htm>.